

5258

ACC. N.R.

Landskap: Småland

Härad: Västra

Socken: Växjöstad

Uppteckningsår: 1937

Upptecknat av: B. Gernard

Adress:

Berättat av: Einar Pettersson

Född år 1880 i Kortberg

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör

Jakt och djurfång. s. 1-41.

Skriv endast på denna sida!

41 sid.

Jaktmark och jaktträtt.

Man visig för, att räden till jakt var
var manas egendom. Men man visig med alltleda
ögon om någon jagade som icke hade rhor,
ävensom om någon jagade på annans mark.
I hys gammarumma huz fik dock alla jaga
utan att bli motade. Men man jagade frukt
även på sin grannes mark. Man losz blod
till föreöndring vid man jagade råv.

Någon slags auktion på fågelställor har man
inte haft ej heller något försök att sätta
ut propor och sätta där lösningen gick.

De djur som man fäkt och icke ville
faga med sig, hängde man bara upp i en
träd. Där hängde det skyddat från djur man
respekterades också av andra jägare.

2.

5258

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sin råd till spränt djur, som man följt men mest uppe förföljandet, hunde man inte skydda.

Åt andra gångar utalda gäller respekticader. Men tyvärr ingen förekom ofta. I regel var tyvnen inti nära idé före handen på. Beskräftningen tog man nästa hand om.

Jakttider.

Nägra andra jakttider än de som grundades ärj på praktiska förhållanden, hämmar man inti till. Då jaktstadgarna kom till nu det inte många som godvilligt röddade sig efter dem. Enligt Bråesson väldes jakten både före och efter det jaktstadgarna införts. Innan väldade man vilket på sitt ejt område och fäkt bekräfta det där.

Nu mera är det lönligt att rädda det vilda,
ty "Gurjagan grammata för varandra.

Jaktvänd.

För att få behålls det vilda på sina egna
markar brukade man förr vintertid lägga ut foder.
Detta häntar detta i vissa mån ännu.
Om han finner sig förtjusande härspår på sina
ägor, faller han genast ut på aspar och lägger
dessa i spåret. Haren kommer ofta tillbaka
till samma spår och träffar des på asparna,
som utgöra en utmärkt naturfoder för honom.
Han kan nu ha kommit dit, dragen dit inte
längre förrän då han samlat flera. Följden
kan då det antas under den kommande som-
maren blir en hund haren för höstens jakt.

Någon inplattning av djurtag har inte förekommit med undantag av harr.

Fakten.

De lössor som var allmänt i bruk var myrrinopladdare. De knuttag man behövde ha med man med sig. De hängde i kedja som kunde fastgöras om en knapp eller ledas om en ren knapp bort. Rustkornet var försedd med hundmäla, regelbant för 3 storlekar.

Den största var för rävarkor. Samma laddning användes för häder och rädjur. Mellanstorleken var för ore. Den minsta laddningen var jöypladdninga. Den utan medförd man haglninga med slits slags hagelstorkar.

Några rengöringsmedel för lössor medfördes.

aldrig på jakt. Bössorna syngejorde inte förrän man kommit hem. Då drog man piporna med slädehållare.

I en särskild liten pung medfördes man knollkattarna.

Fölkuddningarna tog man sällan med sig, åtminstone inte färdiga. De tillverkades efter hand. Man gjorde dem av "skägg" från gäddsgäddar och härd eller också av papper.

För att skydda "knalldonen" hade man en kvarvar som man deppat i tål. Detta sades mellan knallhunden och kvarvarren.

Då hunden spände före mannen "dén". Då man skjutit frik man lite reda på manens ögon.

Förutom vad spåra i snö hunde man vid
vissa tillfällen även spåra i macken. Särskilt
stora skogdjur sätter älg och rävjur spåra
man mycket lätt på deras tydliga urtak
i macken.

Då man jagade råv, rävjur och älg,
"fick man alltid ha vind på dem," d.v.s. man
skulle gå så att vinden kom från dem mot
en sida.

Då flera jagade i sällskap stände remliga
på pass slipa fötterna för att slags djur man jagade.
Råv går inte runna pass som ex. han.
De som inte ha pass få dura det vilda.
Man hade då idag enkla karshamrar,
bestående av endast en fjäder, som man förd
oväsen med. Det går inte leka bra att dura

alla djur med skamta. Rädjor och älg byg
sig knappast om skamfan. Dessa djur strämmas
läkt genom att man viskar.

Det svipatna djuret skulle behandlas på platsen.
Kunde man inte göra det ordning genast hämta
man upp det i enda tiid så länge.

En hane skulle man skåna av huvudet för.
"Det var inte bra att visa framför en hane med
huvudet på". Tana förs hämndhet hos manne
föddes han. En röd fläckes på platsen och
hunden stoppades i värken. Kroppen tog
skurars djur huvud om.

Efter hemkomsten behandlade man skimmen.

Ed näckhim skulle trådas på en "Tana". Da
det sedan var tatt skulle det åter räddas så
att "kötaria" kom inat. Sen skulle det sträcka

Småland
Västra
Vrigstad
Jypt 1937

5258 Myt 8 av N. Garvare
8. Ber av Elmer Jackson
Född 1882 i Norrbysjö

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de formas läder.

Ed gjärtlingskinn spändes ut och upphades
fast på en dörr med "köldra" utåt.

Några regementena jaktregementen hade man
inte. Man repade som det fanns sig. Dara föd
de hörde var man hade de andrea.

På senare tid har man skaffat sig jakträven
till jaktregementena. De synade man nu här,
hämtaruna nog från Jönköpings regemente.

En gammal pojke sjöng särskilt förtjänstfullt:

Spring, spring, skynda dig, spring!
Spring hem till hässingen din,
od få du brämmevin.

7.
5258

Skattgång.

Han har hopp släkt slags skatt: vaughall
och rörkall. Växjö socken lärde sig skatttag.
I detta var det alla fördägande bönderna skyldig
att delta; skyldigheten utmättes efter
matlag och hemmanställe. Fissa hemman
skulle hålla näst och stänger, andra upptur
och skejtraren. Ed skall skulle utlypas i
kyrkan och nu hade man ink en av de fina
mB på angivna plats och tid. Skattfogden
synade då näst och vapen. Han ordnade sedan
skallets uppställning men uppdrog åt de en-
farna jägarna att ordna detaljerna och karlan-
nas placering.

Nästan spändes i en ike utefter kyrkans terräng.
Dekom näst placerades skyttarna som delde

10.
5258

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

när bakom stora och audia skyttmände
förmål. Några hajar byggde man ikke åt den.
I näsets yttre kante sades hatar med spjut
och skramlar om varståndet. Åta dunkarlauna
bildade kedja och drogs med rop o skramlar
dyren mot näset. Skramlorna kallas "märraskärra".
Några lappar eller tygstyckea av mämmishofziger
har man ikke haft.
Skallets detaljer hunde Reibom ikke redogöra för
men han ikke själv varit med om sådant utan
endast hört äldre jänkar berätta där om.

Jahthunden

Man använde jahthundar liksa mycket förr
som nu, men brukte mest få storlek.
Då man är ute med hund o ha slippat

släppt honom för han fört "dumkett", innan dit
och dit inna han "får slag". Då går han geast
"varken och lugnare". Ju längre han går desto
färskare blir språket och i samma mån får
han mera bråttom.

Man kan på skallet höra vad slags djur
hunden "får upp". "Det skall en van fågeln humma
höra på sin egen luond".

Han kan också på skallet höra hur några hunden
är från djuret. Han kan fårs upp ed språk,
brukar han ge skall. Detta är "gavskha grovt".
Det är också ed lugnt skall. Men ju närmre
hunden kommer djuret desto "pigzare" och
intzare blir skallet. Om djuret stannar
och hunden ikke väger anfalla eller kan få
djuret indan geer han "ständerkatt". "Hos min

hund", säger Pettersson, läter det som om det var
flera hundar som går ihop. Hon står över.
Hon en hund behöllas bytta bort på den
då klärt dresserad. En ung hund vill gärna
ej älska behålla bytet o börsen åtta är det omedelbart.
Men man dresseras hundarna vid autogen fram
vid bytet eller också häro det lila färgen.
Hunden skall autid ha en vin del är bytet.
Denna är en så spårlös sak att t.o.m. om
en färgen skjuter id mitt härd som en
annan färgens hund dröm so skall denne
åtkomsttiden ha sitt lön, även om den ägare
eller kurad på vilket räddet.
Inträdet och hundet på en han skall hunden
autid ha.

13.
5258Fångat av skorpfäggl

Skorpfäggl fångade man när man ville på äre. De lämpligaste platserna var uppsättningar på var kreaturställzama och vid eukalyptus. Men använde nästan uteblutande man. Dessa leverhade man av från mellantid, ibland tagelmodd.

I manan fäster på en häpp som man böjde ned och band fast. I manans rygga stötsade man med idé på smala häppan så att den inte skulle ställa sig upp.

Smarna angav man med en inläggning av ris. Den var kilformigt ordnad.

Hölets spets var öppen. I denna öppning satte man maran. Hufter inläggningen kunde man segra säta maror.

Tid marorna användes inget bete.

Högfäkt.

Hög har man jagat med löö hund, som
ungefärt utan hund och som drivjakt.

Högfäkten är ganska ung. Hög har i dessa
trakter förekommit endast de sista 45 åren.

Nu är den mycket allmän.

Nägra fångtråd har man aldrig förrört.

Vargjakt.

Världigt sköt man varg från skodglugg.
Ed skodläu på ladugården hade man lagt
ut en vaktstol, gummal häst. Vargen
lökades dit av ätta och sköts från skod-
gluggar i ladugården.

5258

Vinterled fängade man också varg i grop.
 Vid Köpstads fjärran fanns stora hål i marken
 som Adelmar ansur ha varit fallgropar för
 varg. Groperna gjordes pykantiga. Väggarna
 sluttade inåt så att botten var större än
 öppningen. Väggarna kläddes inti ty rök för
 att förlaż sällan vinterled. Här i gropen
 sattes man en storh. På denna fäste man en
 tröplada. Groper lättes med ris. På storh
 placeras sedan en levande höna eller anka.
 Denne fästs så att den inte kunde komma därin-
 från. Genom hinnan skick lades vargen.
 Hinnan stod nu bra styrke över taket så att
 vargen trängdes att hoppa efter den.
 De vargar som hamnat i gropen sköt man.

Varg fångades också med Trampsax. Dessa placeras i invid ed dörr dör, vanligen häst. Gillbad brukar ikke användas för vargjakt.

Rövjakt.

Numera pagar man rå för drivande hund. På vintern hunde man förr använda grop ad fångs råo i. Dessa gropar rörs av samma slag som de som användes för varg. Samma slags lockbitter. Man har också försökt fånga honorna vid lyan. Lyan rades under berakning ut det honom skulle gå ut igen när hon röjde.

För fångades nu också i närgård. I en stor cirkelet mäntslog man stockar som alla sätts in i cirkelets mitt. Nu i gärden sattes man en häns eller annan pris en

släng. Den var berande och lärkade med sitt
stark rövanna in i gården. Di storkarna letade
gurka mycket intet, gick det ha få rövanna
att hoppa in. Men ut kom de sedan inte hoppa.
En jägan i Lönnerum, Lindberg hette han,
var upprörd däda för att han är sedan. Han fick
5 rövar in natt. "Men nu skulle han lever
döda rövanna på det gamla sättet genom att slå
ihjäl dem med en stock." Han gick in i
gården och började slå. Rövanna flydde in under
storkarna och när Lindberg skulle slå ihjäl dem
och böjde sig ned, sprang rövanna med benen
som sprangrade in gården.

En arman fängstlade var den med "Tana".
Denne var i snyg tärnchad so in skulad
rörn utan armat tås med mycket spetsiga

vinthor mellan träd och granar. På trädets bakköls
och i den flera granskogar. Granarna i de röda skogarna
spelades. I Toppgraven såde man en levande häna
som lockbete. Då rövaren hoppade efter hänan
och ville ridda den, efter som den före granskogen hörjt,
fick han den nedspända med lassarna i
skogshorn.

Han dödades också med gift. En gammal hund
dödades och arsernik, "ritt", stoppades in i hunden
här och där. Handen ryddes igen och lades ut.
Då röv är mycket begravna på hundens dijren det
inte längre fin är han älit av lekta.

Sax han också dörrar och avväntor inomhus.

Det är trampsolen som användes.

Först vände man röven vid en vis plats genan
vid den tilläggs mat, varigen stoppen är en

dödad han. Först de rörer utan räddla för det utländska bettet, lade man ut vissa rörer. För att taga bort jämkukten smades sacarna med tallg. Sacan lades ut både sommar och vinter. På vintern lades de i enön med mos som täckmedel. På sommaren lades de i en myrstöcke.

Förre hushållsiden i Pragglad hade varit
tun med vissa rörar. Dessa förlorit en
gamal jägare. Denne ville skämma sacarna
genom att möja in dem med mos. Dessa
verkade dock en del men snart gick rörarna
det ända.

Källjäm ad füga rör i, då denne füga
gröda, han icke praktisirat.

Måndjäkt.

Kund ha man mest jagat i byarna, där den lagt sig. Men han yräkt honom tjuv vid träd med en ekornbyxa. Då är uppgöra man inte mer på. På många ställen man då i lövl. En månd där också ögonblickligen av vad kunde vänta givit att det är hafsligt dödgränd och fulta där i byarna.

Om månden går in i rören brukar man där rätta ut räven.

Inga jägarknivöder hämmar man tjuv.

Gårdslingsjäkt.

Närmera drövs den med hund ut ur grytel. Men även andra metodur användas. I bland försöker man gårdslings med festa, ca.

Bråg trumma av plankor i vilka man
 i slags förtäppor sätter de peks med
 mot ens öppningen. Resten placeras vid
 griften och grävlingen fästas på täpporna.
 Man brukar också göra stöck för grävling.
 I närmheten av griften, där man väl är
 grävlingen skall gå fram, sätter stöckar ut
 först längs tre maffiga stokar vid
 vid varandra. Dessa mellanrum är dessa
 lyfts upp i cas inlands och denna gitter
 upp. (Se foto) Hittergitteret pekar medit
 stokarna. Sen sätter man händen för
 grävlingen kring stokarna så att man
 tränger den av gå fram just där gitter-
 gitteret är.
 En grävling klar aldrig innan ed händen

22.

5258

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om han kan finna tillfälle att hoppa under det råttans.
Deda förgår uppgiften på. Då gråslöjzen
trampar på spetsen hör man uppgiften och
storken flyter inn honom och klämmer honom
in döds mellan de två andas storkarna.

Udderjakt.

Udder jagas dels på spärnös vintertid, dels
på hösten vid äppelvaden. Man pamar på
det han står kunde vara vad det är.
Inga andra metoder kännas man inn.

Hanjakt.

Nunnor jagas här med ståvare på bus-
mack och spärnös efter dervjakt. Händ
fällas myggstans på hennes vänliga form

och dövhalsar med harskador skrämma upp
djuren.

I sin uppgift försökte Palme att mata han-
smarna offensivt med metatubid och placeras
i gärdsgärdsöppningen där de bandes fast. Men
dessa män gav alltid något bort. Hanen
gick vid i dem men gjorde sig inte
att läta av tröden.

Då lärde han sig att annat slags män som
han hade hört jägmära brätta om. I männen
som offrades av metatubid fästes i en band-
äcka ut träklump, en halv tio lång, gans
högg. Den bandes fast på midjan. Smarren
hängde upp sig i en gärdsgård där hanen hade
sin gång. Då han kom i männen knäppte
han med bakhunden på träklumppen efter

föch den bakom bakhunden. Han kom således
ad stoppa sig själv i snauan.

Sed efta nät ha man inte användt för
hundrävst.

Hundrop har man däremot rått upp. De läcktes
mycket lökt. Placerades invid gärdsgrind i han-
stigen.

För att locka ~~den~~ hunden till sin plats brukade man
fylla arppa. Numera används detta nästan endast
för att värda hundeständet. Poparna fällas på
marken då spän av han visar sig. Hanarna samlas
där för maten och en eller flera hundfamiljer
stanna på området för kvisten.

För 25 år sedan inplaceras tigk han
på Rydela hundgård. Den bröderde bra inn
ad löja med man hem på sista tiden

gås förläka igen. "Och det är inte stor skada med det." Dea tycke haesa är inte bättre än den vanliga men därmed mycket mer orörjagad, springer oregelbundet och i väldigt höra vishet.

Ekorrgjakt.

Ekorre jordades inte förr. Det är ganska nytt.
Med ekorrgjakt.

Rådjursjakt.

Rådjur har inte funnits i trakten så länge.
Här nog invaderat från Skåne. Skjutsas inte så mycket.

Jäderjakt.

Vanligen användes man spetskytte.

För jagade man vid blom. På hviden medan det var ljusst såg man efter van färgen hade satt sig. I rörelse mot trädet lade man en lång köpp. Hade färgen släppt sig ned i träd i vilka riktningar lade man ut flera köppar, en för varje träd med färg. Sedan gick man hem och invärtsade mörkhet.

Så man sedan gick ut för att skylla, t.ex. man en medhjälpare med sig. Denne har en delkorg på en lång stang. Man gick till den plats man hade lagt ut sina köppar. Så lade man härlik ned i korgen och lände på. Söz si riktningen

mot sid av träden och gick dit med
korgen. Med hjälparen lyfte i trädet, försökt
på de nedre grenarna och sökte så uppåt
tills han hittade fåglarna. Då jägaren
såg att fåglarna var många men att
de nedåt fäglarna sättas om de var nödiga.
Därjade han uppe bland dem, före de förde
de anden och följdes bort att alla lyftes från
trädet. Då del avsida trädet var arbetaat
gick man inbaka till vissa kippar och
tog ut riktröningen mot nästa träd o.s.v.

Inga manningar av trädet under vilket han
förförkommits. Inga andra fångstmetoder heller.

Orrjakt.

Tid spelplatserna varde man fin hästar
som skulle liknas bokar. Man varde med hovstan
i marken så där att mycket om låg takan
inte kunde ses av fjäglarna. Då hästen ider
om skräcka, fick man vänta tills fjäglarna
kommit inom skottkäll.

För bulvan har man skjutit ore. Bulvana
innehades av vart särskilt sitt uppstyggsels
med hö. Ofta brukat det hänt att man fick
skjuta hök i näset för ore, ty höken drog
ofta efter bulvorna och misshandlade dem
värk.

Då bröderna var jöfve gick han ofta inn
en grönmal jögare. Denne jogade ore med
"höran". Sua "höran" fick lille brödern täck-

gåra. Hytta låg dold och Nelsson fick göra
länga omvägar och mänta fjället så att
denne flög i richtning mot Hytta. Men
droppen var dålig att sköt mot hem. Det
har icke arbeta för Nelsson att dessa fjället.
Därmed varde mig vrd grymma och han hunde
blif ganska närgången. Han tyckte att han
i stället hunde var sällan och hoppade sig
en myrmingshållare och tog den med på
nästa fahrt dö han skulle vara "körare".
Gubben made ordet när han hörde det mäss
gång på gång att inga fjället kom åt hans
bill. Han har naturligtvis eng och upprörande
int Nelsson sätta grytan som "körare".
Den gamla grytan hade förr oryktan byggd
en rospiga upp i en träd. Han försmit

har på de var, "kören" dres med konur.

Men har också försikt fångas upp med
här när den grävt ned sig i mörn. Denna
jakt företräds vid hovet. Den var inte mycket
givande.

Så dröjer man nära upp "på stubb".
På hösten då fjäderna bälta på åkrafältet, där
vid kuggits, ryktes man dem. På morgon och
kvällen bokar fjäderna uppåt stubbåkarnas för
att belta.

Nästa fängselsmetoder för orjakt hämmar
man inte till.

Rapphömfjäkt.

Det gammat räk är jaga rapphön, men
som man ikke mer använde, så att jaga vid

Hon. På sovällen sät man efter var flickan
hade lagt sig och innanled. Det gick man
med lysherr på sängen. En medhjälpare lyfte
på flickan och ryckta hände hände och njata.
Hon är en god nöd på flickan kunde det ju inte
slipast om de innanleda flydde ut alla läder.
De rörde kunde man inte röka upp. Dels
gäktaria var på en röd inspektrör.

Röpphinspruta användes inte för röpphinsjukt.
Inga fängstmöten.

Horkultsjukti.

Horkulta sätter bana på en röd. Den
eksplosar på den öppna glänta, "drag", innan
den den aktiva bollen flyger.

Smäfjägjakt.

Japt på smäfjäl prokthåcas endast av pojkar. De använde sig enkla metoder som uppgitthade råk, lözdörar etc. Under dessa hades reda alla brödmala etc. En person satte under ena häuden och vid hand i grommen. Handet var så långt ned ur prokthana hand att den låg i en dörröppning och hänta i repet när fällan stod ut på gårdsplatsen. Då inriktade sig pojken med fjälts likhet under drog medan i mörkret och följama var förgätska eller dödskad.

Nästa jakt i natnätet sätta man det inle, ej bättre vad förgöra vigtiga utan skadlig pojkar.

Korfågeljakt.

Korfågeln har man skjutit näromkring
och örnar fått att återta dem.

Man har lagt ut båtar försedda med
brokar som fastnade i fågelnas hals.

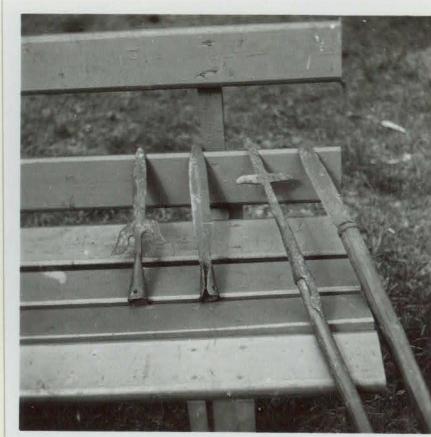
Batränen med uppställda vingar eller
nålar som slängts i fågeln då den angripit
batränen (se pris)

För länge har man myckönt använd tramp-
sar. Men har också tagit ad fågeln dag
efter dag när sig på somma vägar, ut
en gärdegårdsstän. På dessa placerases en
båtens sar och när man hörs fast nära
gång har varit sig där.

Fångstredskap för att härra man inte
lid.

34

5258

St. Ljunga m
Komstad

1937

Vargspjut.

Skriv endast på denna sida!

Foto: Berndt

Ågård Särgö Herrnh. Br

35

5258

a.

b.

Hökfångare.

Björkö an
Ryd

Då höken sloz ned på den
flög en gyllrad pil genom
vä häl i myggen in i höken.

Foto: Gerward

Skriv endast på denna sida!

36.

5258

Växjöstad m
Hovetvaya

Örebulvau

Foto: Bernhard

Skriv endast på denna sida!

37.

5258

Växstad m
summers

Lopshorn för jakt på skogsfågel
nader tid. Märken hade legts på
träden i den richtning fåglarna drog
ned.

Foto: Lewane

Skriv endast på denna sida!

38.

5258

Västgöta
Hantverks
museum

Facea av spåma
rävshorn på

Foto: Gerward

Skriv endast på denna sida!

39.

5258

a

b

340

Vägtsed m
Hovruggd

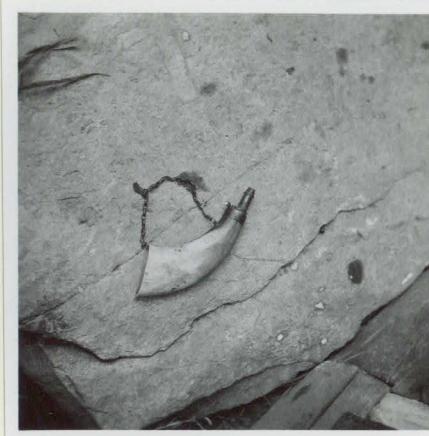
Gjutad stok för grävning

Foto: Germund

Skriv endast på denna sida!

40.

5258

Västergötland
Hultsfred

Knuthorn med
3 hulmärke

Foto: Gerward

Skriv endast på denna sida!

41.

5258

Slöpröcktyg från kyrkogård vid källan

Vallsjö m
Sävsjö

Foto: Gunnar

Skriv endast på denna sida!